

School for Teachers
Училище за учители

ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ – МНОГОПЛАСТОВО ИЗГРАЖДАНЕ НА ЛИЧНОСТТА

Донка Славчева
СОУ „Св. Паисий Хилендарски“ – Златица

*„Когато едно цвете не цъфти,
поправяме условията, при които
то расте, а не самото цвете“*
Александер ден Хейер

В момент, когато по националните медии се провежда дебат за формата, под който трябва да съществува гражданското образование в училищата, в СОУ „Св. Паисий Хилендарски“ – Златица, гражданското образование е един от приоритетите за развитие на училището.

През ноември 2010 г. в навечерието на Европейската година на доброволството, в училището се основава Интеракт клуб – Златица. Вече пет години Клубът работи под менторството на Ротари клуб – Пирдоп, а учениците посвещават свободното си време на различни инициативи, като почистване на парк „Пещерата“, кино вечери за ученици, „Денят на Земята“, карнавал на приказните герои, посещения и общуване с децата от ДДЛРГ – с. Доганово, и много други. Но може би инициативата, изпълнена с най-много духовност, е „Грижа чрез изкуство“. Това е творческа вечер, която се подготвя от учениците от Интеракт клуб – Златица, подпомогнати от други доброволци. Във всяко издание се включват повече от тридесет човека. Публиката се състои от граждани и гости на града. Инициативата се организира в началото на декември. Освен да се насладят на стихове, песни, танци зрителите имат възможност да участват в търг на произведения на изкуството (картини, гоблени, сувенири), изработени от ученици, родители и гости. Със събраните средства от билети за вход и разпродажбата на безвъзмездно предоставените творби „Грижа чрез изкуство“ се включва в голямата училищна кампания „Топъл обяд за едно дете“ – благотворителната кампания, която годишно набира средства за обяд за повече от двадесет деца от социално слаби семейства.

Най-голямото признание е номинирането на „Грижа чрез изкуство“ за Доброволческа инициатива на 2015 г. в конкурса на фондация „Лале“ и Националния алианс за работа с доброволци.

Доброволчеството е част от съвременното разбиране за успешен човек. Именно да бъдат доброволци, стимулираме нашите ученици. Как да правят това? Как да привличат съмишленици? Как да популяризират своите идеи и дейности? Това са въпроси, на които ученици от гимназиален етап търсеха отговор в обучението по проект „Училището – зона за филантропия“ на Националния алианс за работа с доброволци (НАРД). Като естествено продължение на този проект е членството на училището в НАРД от лятото на изминаващата година, а новите инициативи са събиране и даряване на книги за Дружеството на българите в Букурещ, Румъния, „Подари спомен“ – събиране и дарение на книги и направата на книгоразделители за децата от ДДЛРГ – с. Доганово, и „Дарете час – 2015 г.“.

Приобщаването е усещане за принадлежност. То не се налага отвън със закон или норми.

В училището ни има около 20 ученици със специални образователни потребности, като голяма част от децата нямат ресурсно подпомагане. Как да направим нашето училище достатъчно безопасно, сигурно и интересно място за тези деца – на това искахме да се научим. Имахме идеи, желание, осигурихме и средства. Създаден беше проектът „И аз мога“, разработен от екип в училището и финансиран от Европейските структурни фондове. Две години учители и ученици се учеха взаимно. Оборудва се и ново пространство, което разчупи догмите за училищен дизайн, а именно мултифункционалната зала „И аз мога“. Децата със специални образователни потребности имаха възможност да ползват услугите на логопед, кинезитерапевт, психолог, учители и да участват в занимания по психомоторика. Всички учители бяха обучени от водещи специалисти в областта как да адаптират учебния материал по дадената дисциплина за индивидуална работа с тези деца. Проектът получи широк отзвук сред обществеността и бе избран като добра практика на МОН по проектите на ЕСФ, рекламиран на специална конференция и по националните телевизии.

Търсейки новото, се насочихме към Индекса за приобщаване. А именно – как да използваме един инструмент, за да оценим, анализираме и променим училищната среда. Тогава станавме част от проекта „Едно училище за всички – Индекс за приобщаване“ на Центъра за приобщаващо образование. Опитът на английските училища беше пречупен през гледните точки на нашите ученици, учители и родители. Променихме много средата, опитваме се да променим и отношенията помежду си.

По проект „Клуб добродетели“ на фондация „Благотворител“ в нашето училище ученици от гимназиалния етап подготвиха и изнесоха пред учениците от начален етап уроци за най-важните човешки добродетели – толерантност, уважение, честност, емпатия, състрадание. По темите си партнирахме и със СОУ „Христо Ботев“ – с. Горна Малина.

Сега за нас е важно каква е устойчивостта на всичките тези проекти. Как посланията на нас, учителите, са достигнали до учениците и са останали в тяхното съзнание?!

Добра възможност за такава оценка е инициативата „Нарисувай увреждането“ (Draw Disability) на Глобална обсерватория за приобщаване към ООН. Основната цел на кампанията е стимулиране на нагласи за приобщаване на хората с увреждания в обществото и хуманизиране на отношението към тях.

За първи път в инициативата се включиха учениците от VII клас на СОУ „Св. Паисий Хилендарски“ – гр. Златица, Цветелина Куртева и Йоанна Григорова. Рисунките на двете момичета достигнаха до финалния кръг и бяха избрани от 175 творби от цялата страна на базата на следните критерии: послание към темата, творчество, техника и цялостно въздействие. Цветелина и Йоанна заложиха на символиката и виталността, за да предадат своите чувства и емоции по темата.

Цветелина Куртева е победителят за България и нейната творба ще участва на изложба в централата на ООН в Ню Йорк, посветена на 5 декември – Международния ден на хората с увреждания.

Насочихме се и към други аспекти на гражданското образование – необходимостта учениците от малки да развиват компетенции как функционира политиката, какво означава активно и ангажирано гражданство, как се прави информиран избор. Отново станахме част от мащабен проект – „Граждани“, на фондация „Пайдея“. Проведени бяха две инициативи: „Различен не означава по-лош – проблемът със стереотипите и дискриминацията в социалната дейност“ и „Учениците са граждани в политическата система на местно ниво“. Форматът беше базиран изцяло върху ролеви игри и учене чрез преживяване.

Втората инициатива се проведе в заседателната зала на община Златица. Учениците не само се запознаха с дейността и функциите на местната власт, но и проведоха своеобразно заседание на младежки общински съвет. Те работиха по предварително обявен дневен ред, изслушаха докладите на председателите на постоянните комисии и дебатираха по обсъжданите въпроси, като се стремяха да обосновават позициите си. Така бе отворена вратата на една институция като общината за младите хора. Последваха още срещи и инициативи.

От политиката на местно ниво преминахме към политиката на национално ниво. В проекта „Пътят на закона“ учениците посетиха българския парламент, запознаха се с ролята и задачите на Народното събрание, с пътя, който трябва да измине един проектозакон, за да стане закон. Учениците участваха в симулация – заседание на комисията по образованието и науката с тема на обсъждане: член 197 от законопроекта за предучилищното и училищното образование, а именно „Санкции на учениците“. Урокът завърши с прескон-

ференция на Димитър Делчев – народен представител, като в ролята на журналисти бяха самите ученици.

Важна част от неформалното учене на учениците е участието в Националната олимпиада по гражданско образование.

В основата на проектите по гражданско образование са важни за обществото проблеми, по които младите хора представят ясно и категорично своята позиция. През последните две години за участие в Националния кръг на олимпиадата по гражданско образование са класирани три проекта, разработени от ученици на СОУ „Св. Паисий Хилендарски“: „Ателие за обучение на добровлци“ – спечелил наградата „Лауреат“ на ученичка от XII клас през май 2014 г., „Да дарим усмивка“ – представен от ученичка от IV клас, и „Кариерно ориентиране в подкрепа на личностното и професионално развитие на младите хора от СОУ „Св. Паисий Хилендарски“ – Златица, в партньорство с местния бизнес“ – представен от ученичка от XI клас през май 2015 г.

Успехите в областта на гражданското образование получиха високо признание:

Наградата „Златна ябълка“ – 2014 г., на Националната мрежа на децата, която се връчи на училището за принос към живота и благосъстоянието на българските деца.

Наградата „Глобално училище – 2015“ на Дипломатическия институт към министъра на външните работи и Българската платформа за международно развитие.

Всичко това ни радва! Всичко това ни задължава! Да бъдем креативни, критични и новатори! И да възпитаваме такива деца!

CIVIC EDUCATION – A MULTILAYER BUILDUP OF PERSONALITY

✉ **Mrs. Donka Slavcheva**
“St. Paisii Hilendarski” High School
Zlatitsa, Bulgaria
E-mail: sou_zlatitsa_06@abv.bg